

1889.

Tizennyolczadik évfolyam.

TORONTÁL

35-ik szám.

Vasárnap, szeptember 1-én.

Vegyestartalmu hetilap. — A megye közlönye.

Megjelen minden vasárnapon.

Előfizetési ára: Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt. negyed évre 1 frt 50 kr.

Kiadóhivatal: Pleitr Fer. Pál könyv- és könyvnyomtatás-Nagy-Becskerekben, hova az előfizetési penzék és igazítási díjak küldendők.

Hirdetések és mellékletek minden nyelven vétetnek fel a kiadóhivatalban. Kéretik az igazítási díjakat az igazítványokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétetnének.

Hivatalos hirdetések: A n. m. kir. belügyminisztérium határozata értelmében a hivatalos hirdetések bementése és előzetes beküldésének közzé tétele 1875. év szept. 10. napjától kezdve következőleg állapították meg:

100 szolg. egyszer közzé és egy a hirdetőt igazoló lap	1 frt 50 kr.
200 - - - - -	2 - 50 -
300 - - - - -	3 - 50 -
400 - - - - -	4 - 50 -
500 - - - - -	5 - 50 -

és így tovább minden megkezdett 100 szor 1 frttal több.

Magán hirdetések: A 4-hasbos garmondos első hirdetésnél 6 kr., többzetűnél 4 kr. Kisebbségi hirdetések minden egyes bejelentésért 30 kr.

Alulírt kiadóhivatalnak van szerkesztése, a tek. szolgabíróhivataloknak, községeknek és magán hirdetőknél tudtára adni, hogy nem helybeli hirdetések csak akkor vétetnek fel, legyenek bár azok hivatalos vagy magán hirdetések, ha a hirdető díjat az itt közölt társaságnak a hirdetésért befizeti, vagy pedig közzéteszi magukat, a kiadóhivatal által adandó mellett feladott nyomat és támpéldányt a postán mindenkor kiváltani. A „Torontál” kiadóhivatala.

Az „Eötvös-alap” orsz. bizottságának közleménye.

A magyarországi tanítók „Eötvös-alapjának” jótéteményeit osztó orsz. bizottság f. é. augusztus 20-án tartotta meg rendes évi gyűlését. A gyűlésen a bizottság tagjai s a tanító-egyletek képviselői közül jelen voltak a fővárosból: Tóth József, kir. tanácsos, tanfelügyelő, mint az „Eötvös-alap” főfelügyelével megbízott miniszteri biztos, Dr. Verédy Károly, kir. tanácsos, Budapest főváros tanfelügyelője, Péterfy Sándor, az „Eötvös-alap” elnöke, Luttenberger Agost, titkár, Örley János, pénztáros s a Maros-Tordamegyei ált. tanító testület képviselője, Lederer Ábrahám, Jeny József, Vajdady Gusztáv, Lakits Vendel, Falvay Antal, Szőke István, Neiger Sándor, Dr. Goöz József, Kafka Károly, valamint Somlyay József, szabolesmegeyi s Váradi Amadé bonyhádvidéki tanító egyleti képviselő. A vidékről: Vargha István, Bőszörményi Mihály, Mátyás Lajos, Vass Mátyás, Solyom Antal, Györgyóssy Rudolf, úgy szintén Merényi Kálmán, a mosonmegeyi, Benedek Adolf a györmegyei, Ferenczi János a csongrádmegeyi, Gózon Imre az őrségi ev. ref., Száz Ferencz, a veszprémi ev. ref., Wolfgang Lajos, a hegyaljai ev. Ember János az ungmegyei, Baum Filöp a veszprémegeyi izr., Keckés János az érmelléki ev. ref., Németh Lajos a békésmegeyi s Zelenka János a nógrádmegeyi tanítóegyesület illetve testület képviselője.

Az osztó-bizottság működését megkezdvén, a gyűlés elnöke dr. Verédy Károly kir. tanfelügyelőt, jegyzővé pedig Várady Amadét választotta. Péterfy Sándor előadó jelentése szerint az ezúttal kiosztásra kerülő 1650 frtra 45 folyamodvány érkezett segély kérék részéről, míg egyetemi ösztöndíjért hét,

más tanintézetek ösztöndíjait pedig 30 tanuló folyamodott. Ezen 82 folyamodvány közül, melyeknek tüzetes tanulmányozásával a gyűjtő- és kezelő ország. bizottság foglalkozott auguszt. 16-ki és 19-ki gyűléseiben, az osztó-bizottság az eléje terjesztett javaslat beható tárgyalása után 54-et mellőzvé, 28 folyamodót részesített jótéteményben. Ezek közül:

- a) 50 - 50 frtnyi segélyben részesülnek következők:
  1. Koma Antal, monori nyugalm. r. kath. tanító s néhai Röck Szilárd által adományozott alap jövedelméből.
  2. Vargha Mártonné, volt f. r. k. tanító-özvegye az Örley-féle alap jövedelméből.
  3. Márkus Vilmos, pomázi nyug. izr. tanító.
  4. Pálfi Károlyné, volt tordai polg. isk. igazgató un. vallású özvegye.
  5. Nagy Dánielné, volt banai ev. ref. tanító özvegye.
  6. Farkas István, volt csernátfalusi ev. ref. vall. áll. el. isk. tanító.
  7. Csányi Gyuláné, volt újpesti r. kath. tanító özvegye.
  8. Erdélyi Károlyné, volt zilahi képezdei tanár özvegye.
  9. Marosi Sámuelné, volt zilahi képezdei tanár özvegye.
  10. Angeli Józsefné, volt székesfehérvári r. kath. tanító özvegye.
  11. Háray Jánosné, volt csesztvei r. kath. tanító özvegye.
  12. Tárnok József, monori ev. ref. vall. elaggott tanító.
  13. Fridrich Jánosné, lipót-rózsahegy r. kath. tanító özvegye.
  14. Szentkereszty Péterné, vág-vecsei r. kath. tanító özvegye.
  15. Wieser Jánosné, volt szoládi r. kath. tanító özvegye.
  16. Kemény Ignáczné, volt hegy-magasi r. kath. tanító özvegye.

17. Bereti Jánosné, volt f. r. k. tanító özvegye a Zirzen-féle alap jövedelméből.

18. Szieghardt Elek, segesvári r. k. vall. áll. el. isk. tanító a Gyertyánffy-féle alap jövedelméből.

b) Egyetemi ösztöndíjat kapnak:

19. borbély Samu, I. éves un. val. székely-keresztúri tanítóképző-intézeti igazgató fia — 100 frtot.

20. Kondor Jenő, a budapesti tud. egyetem II. éves joghallgatója, nagykanizsai izr. tanító fia, 50 frtot.

21. Mayer József, budapesti II. éves joghallgatópító-szülyi r. k. tanító fia, 50 frtot.

22. Stern Géza, budapesti III. éves orvostanhallgató, az orsz. izr. tanító-képző-intézet tanítójának fia, kap 50 frtot a Lederer-alap jövedelméből.

c) Az akadémiák, tanítóképző-intézetek középiskolák s más hasonló tanintézetek 50 frtos ösztöndíjaiban részesülnek:

23. Schiffler Antal, a székesfehérvári főgymnasium VIII. oszt. r. kath. tanulója, bicskei tanító fia.

24. Szabó Balászné, az orsz. kisdékvő-képző-intézet II. éves növendéke. Hajdú László, nagy körösi tanító leánya.

25. Rosenthal Géza, a pápai ev. ref. főgymnasium VIII. oszt. izr. tanulója, néhai pápai izr. tanító árvája.

26. Zih Sándor, a debreczeni ev. ref. theologiai akadémia I. éves növendéke, foktői tanító fia.

27. Vargha Jenő, a veszprémi főgymnasium VI. oszt. r. kath. tanulója, néhai sümegi tanító árvája.

28. Osváth Elemér, a marosvásárhelyi főgymnasium VIII. o. tanulója, mező-madarasi tanító fia.

Az osztó-bizottság, a milyen örö-

mére szolgált, hogy itt elősoroltakat az alap jótéteményeiben részesíthette, épen annyira fájlalta szive mélyéből, hogy különösen a jelen évben oly nagy tömeget kellett a folyamodóknak, a rendelkezésre állott összeg csekély volta miatt, üres kézzel elbocsájtani. Igyekezett, hogy legalább azokat támogathassa, a kiknek az alap jótéteményeiből még eddig nem volt részők s ezekben kielégítése után vette csak figyelembe olyanok kérvényét is, kik az alap segélyét már egy vagy több ízben igénybe vették. Mindazáltal el kellett ejteni az első ízben folyamodók közül is néhányat, kik az alapszabályok egyik vagy másik pontjának, vagy a bizottság egynemely, ugyan csak az alapszabályokon alapuló s a kérvények mikénti elbírására nézve irányadóul szolgáló határozatának nem tudtak megfelelni. Ilyeneknek tekintette az osztóbizottság azokat, 1. a kik egyáltalán nem, vagy az alapszabályok által megkívánt mértékben nem járultak az alaphoz tagsági díjaikkal; 2. a kik rendes tanítói állásban vannak, bármily csekély javadalmazású legyen is az (a Gyertyánffy-féle alapítvány jövedelmének elosztásánál törtenhetik csak e tekintetben kivétel), 3. a kik két egymásra következő évben nem teljesítették fizetési kötelezettségeiket; 4. az ösztöndíjért folyamodók közül olyanok, kik nem oly tanintézetbe járnak, mely a középiskolák négy első osztályának elvégzését föltételezi, vagy 5. kik a mult és jelen évről szóló rendes évi bizonyítványukat nem mellékeltek.

Végül mellőzni kellett még azokat a folyamodókat is — még pedig a régiebb tagokra való tekintettel — a kik, habár örökös tagsági tőkével is, csak akkor vétették föl magukat az „Eötvös-alap” tagjai közé, midőn annak jótéteményeit igénybe venni akarták.

TÁROZTA.

Nagy-Becskerektől Pakozdig.

Hadi él-mények 1848-ból. Vendrei (Aschermann) Ferencz tábornok után közli Bobor Gyula.

Az 1848. évi magyar alkotmány fölforgatására a végvidéki seregek fellázítása, azután a horvát bán betörése, képezték a reakció első merényleteit.

Az Alduna-melléki nagy kiterjedésű mozgalomból, melynek eselszövények által felzakkoltott árjai kimondhatatlan sok pusztulást és szerencsétlenséget okoztak, — azon mozgalomból, melynek körében esend sen élő jó szomszédok, mondhatni testvérepek elkeseredett harcban sodorttak, s faluk és városok, melyek addig a virágzó jólét békés otthonát képezték, lángok martalékává lévén, sötét romok alakjában jelezték az egységes magyar haza — elkeserült ellenségekké koholt — szülőföldjének vértől ázott csat tereket — ezen hetilap f. évi augusztus 11-én kelt 32. számában már közöltem némi részleteket. Attérek most a második aktióra, mely tömörebb szervezetben a vállalkozókat biztos siker reményével kecsgettette, s melynek élén buzini báró Jellachich József altábornagy s horvát bán állott, ugyan az a bán, a ki leplezetlenül üzött fondorkodásai miatt, a magyar király által június havában számkivetetnek nyilvánított volt.

Mintegy 40000 főből álló hadsereggel, melynek sorhadbeli tüzéség, lovasság és gyalogság — ezek között vadászszázaljak is — képezték színejavát, tömegesebb része pedig horvátvidéki határőrségből állott, tört be a magyar földre, s győzelmi erzetel

nyomult elő Székesfehérvár felé — Vezér kara élén Zeisberg tábornok állott.

Az ellenében összevont magyar hadsereg, Moga altábornagy fő s Holsche és gróf Teleki tábornokok, illetőleg vezérőrnagyok alparancsnoksága alatt, jelentékeny részben sorhadbeli fegyvernemekből, továbbá rendes szervezeti honvédségből és más uj-n alakult nemzeti védesapatokból állott.

A fővezénylet határozatlanságra mutatott; a bán feltarthatatlannul haladt előre s be a haza szíve felé: a helyzet aggodalmassá kezdett alakulni.

Ez időtájt vette Kiss Ernő huszárezredes Nagy-Becskereken Kossuth Lajos sajakézu levelet, melyben ez őt mint perlaszi hőst, teljes bizalmának hízegő kifejezése mellett szólította fel a haza megmentésére, — s illetőleg, hogy a bán ellen felállított hadsereg parancsnokságának átvétele végett Székesfehérvárra siessen.

Kiss Ernő, Kolmann és Aschermann századosokat jelölte ki e küldetésében segéd-tisztjeiül, kik is még ugyanazon napon el is indultak Szeged felé Pestre.

Pestre érkezvén, gróf Batthyány Lajos miniszterelnök kihallgatáson fogadta jelentkezésüket, s rövid tájékozási értekezés után Kolmannhoz azt a kérdést intézte, hogy a főváros megvédeése tekintetéből minő rendszabályok foganatba vételét tartaná szükségesnek? mire az a Csepel-sziget megerősítését javasolta.

A két nevezett segéd-tiszt a közelebbi napon Székesfehérvárra érkezett. — Nyomott hangulat, lázas nyugtalanság s feszült várakozás látszott ott a helyzetben az irányadó körökben uralkodni. — Várták a nádor érkezését — a mint mondák — a bánal történt találkozásáról. — Gróf Szapáry Antal s még

egy-két ott várakozó magyar főúr, a nádor kíséretéhez tartozóknak mondták.

Kolmann csakhamar csatlakozott Moga altábornagy vezérkarához, Aschermann pedig a főhadiszállás illetékes köreiben ismételt megfordulva, ez uton szerzett észleletei s Kolmann bizalmas nyilatkozata szerint is, csak arról győződött meg, hogy ott Kiss Ernőnek előbb említett rendeltetéséről senkinek még csak sejtelme sincsen, annál kevésbé, hogy az iránt valami rendelt. érkezett volna; így várt főnöke megjövésére.

Kiss Ernő a segéd-tisztjeit Nagy-Becskerekről azzal bocsátotta volt el, hogy maga is haladék nélkül indul s mihamarabb Székesfehérváron lesz.

Elindulva legelőbb is Temesvárra utazott s ott báró Piret és Rukavina altábornagyoknál, a kik közül az első mint főhadikormányzó, az utóbbi pedig mint várparancsnok szerepelt, rendeltetéséről szabatossá jelentést tett.

Az akkori viszonyok rejtélyes voltát vagy a magasabb állásponatokon is fátyolozott látkört szembeszökőleg jellemzi az a körülmény, hogy Kiss Ernőt a nevezett magas állású tábornokok, a kikkel régi szívélyes és bizalmas viszonyban állott, bejelentett vállalkozásában meg nem ingatták. Politikai óvatosságból nem kísérelték-e meg a közkedveltségben állott gazdag főurat az események veszélyes vagy legalább is fölötte komoly alakulására figyelmeztetni, vagy magok sem látták-e még a távolban tornyosuló sötét felhőket, ki mondhatná meg?

De annyi bizonyos, hogy szabadelvűséget, alkotmányos vagy épen magyar nemzeti irányu érteletet, akkor a temesvári generálisra egyáltalában nem lehetett ráfogni. — Báró Haynau altábornagy, a ki egy pár évig

mint hadosztály-parancsnok szintén Temesvárott székelt, minek előtte Olaszországba távozott volna, 1848 kora tavaszán, a napi-renden állott politikai eseményekről szólva így kiáltott fel: „Adjon csak ő felsége nekem néhány ezredet, majd ránczba szedem én a magyarokat.” (Ich werde die Ungarn schon zu Paaren treiben! Ipsissima verba!) És csak ily formán gondolkozhatott a hadsereg iskolájában megöszült s ugyanazon légkörben élő többi tábornok is.

Alig képzelhető tehát, hogy a két altábornagy és Kiss Ernő között a fejlődésben lévő dolgokról mind politikai szempontból, mind a császári katona állásponkjából szó ne lett volna; s ez esetben a tábornokok figyelmeztetése vagy intése felett — akár bizalmas modorban, akár katonai komoly irányban intéztettek azok hozzá — Kiss Ernő hazafiérszete győzött, s így a Temesvárott szokatlan járó-kelő tüntetéssel töltött nap estéjén fényes fátylós menettel is megtiszteltetvén, másnap Pestre elutazott.

Itt rendszerint jelentkezve, illetékes kormányzati körökben a fenfőző viszonyokról kétségtelenül behatóbb tájékozást nyert; egyébiránt pedig este, az Angol királynéhoz címzett szálloda előtt szintén fátylós menettel ünnepeltett.

Erre nézve a történeti kétség érdekében legyen megjegyezve, hogy Kiss Ernő, ki tetőtől talpig derék s bugzó hazafi-érteletű magyar ember volt, noha sok éveken át a császári királyi hadseregben szolgált, a hol mind a szolgálati, mind a társalgási nyelv a német volt, anyanyelvét nem felejtette el s azt a szolgálat s a közönséges társalgás általánosabb igényeinek is megfelelőleg birta; de nem birt azzal a szóbeli gyakorlottsággal, hogy egy ünnepélyességgel hozzá inté-

Az „Eötvös-alap“ támogatásában részestül egyének vallását tekintve, van közöttük róm. kath.: 15. ev. ref.: 7. unitárius: 2, gör. kath.: 1, izr.: 3.

Alapunk keletkezése óta 152 róm. kath., 74 ev. ref., 66 ág. ev., 6 gör. kath., 7 unitárius és 49 mózes vallású tanítói család gondjait enyhítette, 354 esetben 25,400 fitot utalványozván ki nekik. Azonkívül három izben az országos csapások alkalmával szerencsétlenül járt kartársaknak tekintélyes összegeket gyűjtött, 10 év óta pedig (1888-ig) egyes vidéki tanítók egyetemeken tanuló gyermekei 2520 fitot kaptak az alap pénztárából irodai segédkezüikért; végül a tanítók „Orsz. Arvaháza“nak is négy izben összesen 1270 fitot juttatott az „Eötvös-alap“. Tökésített vagyonunk jelenleg 37.193 fit 34 kr.

Az osztó bizottság gyűlésére visszatérve, annak egy örvendetes eseményéről is kell megemlékeznünk. A gyűlés elnöke, nagyságos Verédy Károly, tanfelügyelő úr, ki a magyar néptanítóság önszorgalmazó törekvéseit élénk figyelemmel kíséri s azoknak mindenkor lelkes támogatója, az „Eötvös-alap“ ügye iránti jóindulatának is tanubizonyosságát adta. 100 frttal lépve annak alapító tagjai közé. Fogadja nemes elhatározásáért mint a tanítóság iránt érzett rokonszenvének újabb nyilvánulásáért, szívből eredő, hálás köszönetünket. Bárcsak minél többen követnék a nemes példát s maga a tanítói kar is nagyobb érdeklődést tanúsítana a maga ügye iránt. De, a míg 25 ezer magyar néptanító közül csak alig öt-délfé ezer vállalkozik az „Eötvös-alap“ támogatására s még ezek között is egy jó rész nem tartja szükségesnek elvállalt kötelezettségeinek eleget tenni, addig minden évben be fog állani az a nagyon sajnálatra méltó kényszerítés, hogy a jótéteményért folyamodók két harmad részét gyámolítás nélkül sorsára kell hagynunk. Az „Eötvös-alap“ nemes cél létesítése, nagy feladatokat tűzött maga elé, nem szabad tehát, hogy gyenge és tehetetlen maradjon. Ugyanazért az orsz. gyűjtő- és kezelő bizottság nevében ez alkalommal is kérve kérjük a kir. tanfelügyelő urat, a tanítói egyesületeket és testületeket, valamint az ügy iránt érdeklődő kartársakat és emberbarátokat, fogadják hathatós pártfogásukba az „Eötvös-alap“; igyekezzenek minél több rendes tagot gyűjteni és gondoskodjanak az egyes tanítótestületek arról, hogy az 1 frtnyi évdíj a tagokul beiratkozott kartársak részéről pontosan beszolgáltatassék és az

zett szónoklatra párhuzamos irányu felelet adhasson.

Ez alkalommal tehát Karátsanyi László, Torontálmege köztisztviselőben állott akkori főispánja, előrebocsátva, hogy az ezredes a bányászati harcok színhelyéről, a vezénylési fáradságnak következtében berekedve érkezett fel, s ez állapotban őt kérte fel a megtiszteltetésért köszönetet mondani, — szöveget helyette lelkesítő szép beszéddel az ünneplésre önzöllött nagy sokasághoz.

Végre Kiss Ernő Székesfehérvárra érkezvén, Aschermann jelentését, miszerint a vezényelt átvétele iránt rendelt oda nem érkezett, látszat szerint váratlanul vette; azonban megérkezésének szabályszerű bejelentése végett csakhamar Mőga altábornagyhoz sietett.

Mőga lekötözölő előzékenységgel fogadta Kiss Ernőt és kijelentve, hogy nagy öröme fog szolgálni, ha alatta parancsnokságot vállal, teljes bizalma jeléül az illető csapatosztályok vagy csapattest kijelölését egyenesen választására bizta.

Ily ajánlattal szemben, mely katonai figyelem alatt csaknem páratlan a maga nevében, nehéz állása lehetett Kiss Ernőnek. — Jövedelmének vagy küldetésének eredetileg kijelölt céljára, ha aziránt a kivételi intézkedés illetékes helyről hivatalosan meg nem tétetett, nem hivatkozhatott. — Mőga nobilis ajánlata ellen pedig egy könnyen s úgy, hogy a katonai érdemekben megőszült magas állásu altábornagyot — például a Bányában megelőzőleg önállóan viselt parancsnokságára való hivatkozással, mihez képest itt most alárendelt hatáskörbe lépne — érzékenyen meg ne sértse, nem igen szabadkozhatott.

(Vége következik.)

alap jövedelme krajczáros gyűjtések és más egyéb jövedelmi források útján is évről-évre emelkedjék.

El bennünk a remény, hogy az „Eötvös-alap“ fejlődni és virágozni fog, s hogy a hazai tanítóság körében a kartársi szeretet, mely legszebb módon az „Eötvös-alap“ felkarolásában nyilvánul, általános és eredményében hatalmas leend. teljes mérvbeni megközelíthetőségre intézményünk magasztos czéljainak s méltó díszére a tanítói karnak.

Budapest, 1889. augusztus 25.

Pét-ty Sándor, Lutzenberger Ágost.

Órley János,

penztáros.

Az új pénzügyi igazgatóság

ezimű előző cikkre illetékes helyről következő választ vettük, melyet — mint nézetünkkel teljesen egyezőt — legfőképp a tervezett fogyasztási szövetkezetre vonatkozólag különös figyelmébe ajánljuk a városban levő összes állami hivatalnokai karnak, sőt a megyei és városi tisztviselőknek is, és pedig az előbbieknél annál inkább, mert ha az ország pénzügyi viszonyai még mindig nem engedik meg hivatalnokainak a más civílisált államokéhoz hasonló díjazását: társadalmi téren kell önmagukon együttes erővel és kitartással segíteni. A válasz különben következő:

Tekintetes szerkesztő ur!

Becsés lapja előző számában nagy figyelem és fokozatos érdeklődéssel olvastam a pénzügyi igazgatóság mindenestre számot tevő testületének személyzeti és munkauty beosztását, s mint a tényleges helyzetet belsőleg, a valóságos állapotokat pedig külsőleg a leghívebben felsoroló közlemény felett nem titkolhatom el azon felette jól eső örömteljes meglepődésemnek méltó kinyilvánítását, hogy van már a vidéken is, főképp itt, többféle ajku, de a hazaszeretben óhajtom hinni, hogy különbséget nem tevő városban egy elfogulatlan s az előítéletektől ment magyar lap, mely foglalkozik azzal a hivatalnoki karral, mely fájdalom úgy a sajtó, mint a közönség által nem részesült eddigéig még az egyes ember tevékenységét is jogosan megillető elismerésben sem, miért is egy a magam részéről, mint itteni összes kartársaim nevében fogadja tek. szerkesztő ur hálás köszönetemet és pedig azon határozott kijelentéssel és ünnepélyes fogadással, hogy mi az előlegezett bizodalomra minden tekintetben és utógondolat nélkül méltók és érdemesek akarunk lenni, hivatalon kívül teljes igyekezetünket arra fordítandjuk, hogy társadalmilag is betöltsük azon nagyjelentőségű fontos helyet, mely nekünk a végvidéken kiváló osztályrészünkre jut és ezt annál is inkább ígérhetjük, mert idehelyeztetésünk által mig egyrészt biztos tudatában vagyunk a reánk várakozó állami nehéz feladatoknak nagy fontosságú horderejéről, addig másrészt teljesen átérezzük küldetésünknek nemzeti szempontból való országos fontosságát, miért is ha e város művelt közönségénél bizalomra bizalmat fogunk tapasztalni, tudni fogjuk kötelezőségeinket minden téren és bárhol is.

Hogy a mivel sem indokolható és cserébe semmi viszonyosságot nem nyújtó nagy drágasági viszonyokat úgy az élelmezés mint különösen a lakásoknál szomoruan tapasztaljuk — talán mondanom is szükségtelen, s épen azért igen jól esett úgy az illetőknek erre adott komoly figyelemzés, mint az illetékes köröknek erre irányult felhívása, s ezt csak azzal látjuk még szükségesnek kipótolni, mintegy nagyobb bizonyossággal a tekintetes szerkesztő ur által is igen helyesen jelzett valóban aránytalan csekély javadalmazásunkat illetőleg, hogy 200 forintnál nagyobb évi lakbérére még a legmagasabb rangu igazgatónak sincs, s az alárendelt testület nagyrészenek lakbérére évi 150 és 100 frt között váltakozik, a mi pedig az itteni viszonyok között még a nőtlen egyének által birt egyes lakásokért havonként fizetendő 10 — 12 frt díj mellett is nélkülözhetetlen szükséges, sőt nem is elegendő, — mig a családoknak vagy az a nélkül is csekély fizetésükből kell azt maguktól elvontan kipótolni, vagy pedig ha van, magán vagyonukhoz kell nyulniok, mert azt ma már mindnyájan tudjuk, hogy Beeskereken csak valamire való s a legszerényebb igényű 3 vagy 4 szobájú családias lakást 200 frtért meg a külvárosban sem lehet kapni. Mindeztal, hogy itt a nőtlen ember helyzete sem irigylendő — kivéve a feltűnően sok szép nőben való gyönyörködő lehetést, a mi

különben egy a családos mint a nősférfinak is szabad — közvetlen tapasztalásból beszéllek. — Mint méltóztatik tudni, én is a „titulus sine vitulo“-féle fizetési osztályba soroztatam (örngy. rang s 1200 forint évi fizetés); mint ilyen kénytelen vagyok első rendű helyen étkezni, hol ebédem az itteni vendéglők méregdrága viszonyai között persze német étlap szerint rendesen egy, vacsorám pedig a másik forintból áll ki, s ha napi terhes munkám után szellemi szórakozásból lapok olvasása végett kávéháza is csak el kell naponként egyszer mennem, s egy-két szivart is szívok, s ezeken kívül még tisztelegesen ruházkodni is kell, nem is szólva még most mint ismeretlen, de később hihetőleg ismerős nőtlen embernek társadalmilag is megkivántató nyilvános helyeken való megjelenéséről: a mindennél legvilágosabban beszélő matematikai igazság az, hogy az itteni viszonyok nemcsak az országban levő összes vidéki városokon, de még a drágaságért cserébe a legtöbb előnyt nyújtó fővárosban is tultesznek s valóban tarthatatlan állapotok. Minélfogva, ha nincs semmi tekintet a több mint 100 főnyi emberszaporulatnak itt költendő pénzére, nem marad más hátra, mint az emberrel született önfentartási tehetőségnek más irányban való érvényesítéséről gondolkodni, mire nézve én egy ajánló indítványt teszek, különös figyelmét kérve ez iránt az itt levő összes állami hivatalnokok, sőt a megyei és városi tisztviselőknek is. Ma már minden valamire való vidéki városban tisztviselők fogyasztási szövetkezete van, a mely csekély kezelési költséggel közvetlen forrásból és első helyen a legjutányosabb árért kap mindenféle élelmezési cikket, világítási és fűtési anyagot s én ezuttal minden bővebb indoklás mellőzésével úgy vélem, hogy helyzetünkön leg hamarabb és legbiztosabban ezuton segíthetünk. Az eszme megtestesítése végett legelsőben is jó lenne az ügy élére egy az itteni viszonyokkal teljesen ismerős tekintélyes férfit megnyerni, ki magát többekkel érintkezésbe téve, s annak a hivatalnoki karra leendő áldásos voltáról még többeket meggyőzendő gyűlést hívna össze, mely határozat képezzé alakulásával szükséges tisztviselőit megválasztaná s a további teendőkre nézve egy szűkebb körű bizottságot küldene ki, melynek első teendője volna csekély tagsági díjak megállapítása után a szükséges alapszabály tervezet elkészítése s annak a közgyűlés elé jóváhagyás végettí beterjesztése, mely az illetékes ministerium által leendő megerősítés után minden tekintetben áldásos működését azonnal megkezdené. Ezen formások megtörténte után oly egyszerű az egész kezelési mód, hogy én, ki néhány vidéki városban ennek üdvös eredményét láttam: kimondhatom, hogy nyomasztó anyagi körülményeink között az ilyen szövetkezetnek egyetlen vidéki városban sem volna szabad hiányozni, és én hiszem, hogy itt sem lenné okom ajánlatom elfogadása után pirulni vagy az ügy élére állóknak tettükét megbánni.

De társadalmi tekintetben is felette jótékony hatása lenne e szövetkezetnek, mert eltekintve a tagok és azok családjainak mintegy önkénytelen ismerkedése s kellemesen töltendő idejéről, a férfiak gyakrabbi találkozására és összejövetelére új és mindig jobb eszméket hozna felszínre és megérlelődésre; hiszen ép ilyen társulás által nőtte ki magát Budapesten is a házipítési szövetkezet, mi itt is figyelembe veendő eszme, kivált most, midőn épen a kincstár telepítés czimén e város alatt is szándékozik földeket eladni. Tehát „viribus unitis“, — ébredjünk fel valahára nemzeti betegségünk, az átkos közönységből, hisz egyesült erő és kitartás nagy dolgokat művelhet, s ha valahol, úgy itt e városban leendő közös boldogulhatásunkhoz erre kétszeresen nagy szükségünk van.

Végül még csak egyet. Tek. szerkesztő ur szives volt a hivatalos helyiségről is megemlékezni, mihez én a magam részéről egy rövid megjegyzést teszek. Szadunk minden bűnei mellett is társadalmi téren való haladását vitatni nem lehet. Egyletek alakulnak az állatok megvédésére, sőt a raboknak egészséges levegőjü szobában való tartózkodására is gondolják. No kérem szivesen, ha méltóztatnék látni a mi irodánkban működő személyzet, különösen pedig a Sanyaró Vendeknek egy asztal körül hering módra való összezsufolását: hát én jól tudom még te, szerkesztő ur lenne a legelső, a ki emberbaráti szempontból is felhívna becsés figyelmét az illetőknek egy mindenképpen megfelelő helyiség mielőbbi

kiépítésére. Különben „dixi et salvavi animam meam.“

Egyebekben pedig fogadja tek. szerkesztő ur kiváló tiszteletem nyilvánítását, ki ez idő szerint kénytelenittem lenni Nagy-Beeskereken, 1889 aug. 30-án. Pénzügyi.

LEVELEZÉS.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Hirös város az alföldön Ketskemét Ott születtem annak őszöm könyerét De híresebb lett annál már jó Gyűlvész Mert ki nekik hisz az elvész.

Gyűlvész nem csak azért lett híresebb, mert ezek inkább a más kenyérét eszik, hanem azért is, mert itt valóságos csuda történt. Nem bugyant ugyan fel valami szent forrás, de a gyűlvészek még annál is érdekesebb forrást fedeztek fel, ugyanis valóságos pénzforrást.

Az eddig ismeretlen világrész felfedezésének története a következő. — Három a bíróságok előtt is ismeretes jó madár, meg-unva a tétlen életét műszaki utazásra kelt. Néhány zsák búzát raktak kocsijukra azon nemes szándékkal, hogy majd ott adják el búzájukat, a hol éppen nagy a lerakodási forgalom, és így észrevétlenül néhány üres zsákot becsémpészve jó üzletet csinálhassanak. A szerencse azonban a bator vitorlázóknak sokkal jobban kedvezett mint magok is reményltek. — Egy jószívű német kereskedő ajánlatot tett nekik, hogy előre ad nekik búzára pénzt, még pedig többeknek is, mire ők, el is fogadtak vagy 400 fit. Haza érve elhíresztelték, hogy a kinek pénzre van szüksége 10 forint tiszteletdíj mellett kaphat eleget ha egy szem búzája nincs is, csak egy maroknyi mustrát vigyen magával. Lett erre azután népvándorlás az ígért földjére, hol a pénz forrást felfedezték, nap-szamosok — szolgáló béresek ott hagyva gazdájukat, pénzt — mentek és — itt kezdődik a csuda — kaptak is úgy hogy 3 nap alatt több mint 4000 fitot hoztak haza a nem annyira sajnálott mint inkább becséskoros atyáinak. De megvan az már írva, hogy a föld kerekésége a boldogság nem tarthat örökké, mert a család üzelmek nem kerülhettek ki a járas politikai főnökek t. Hertelendy Imre főszolgabírának a járas becsületét és vagyon biztonságát szíven hordozó figyelmét. Csak is az ő erélyes hivatalos buzgóságának köszönhető, hogy a harácsoló pénzből közel 4000 frt vissza került. Kiténtette magát a már eldugott pénzek előkeresésében a párdányi csendőrség is, élükön a jeles gyóntató Plébános ur, Farkas csendőr-örmeister, kit a köznégy gyóntató tehetőségénél fogva, tolvaj nyelven plébánosnak nevezett el.

Gyűlvész, augusztus 25-én.

Alázatos szolgálója F. S.

HIRHARANG.

* **Személyi hir.** Zombori Rónay Jenő, kir. tanácsos alispán hétfőn reggel több napi hivatalos körútra indult, honnan szombaton reggel visszatért székhelyére.

* **Kedves vendége** volt városunknak pár napig Kozma Sándor állami főügyész ur személyében, ki az iteni királyi ügyészséget és a börtönöket behatóan megvizsgálta. A mindentüli tapasztalt rend és pontosság felett teljes meglepődésének adott kifejezést. Nem csodálkozhatni ezen, mikor oly lelki ismeretes szakavatott hivatalfőnöke van a királyi ügyészségnek, mint Pinkovics János királyi ügyész ur. — A kedves, és városunk előkelő társadalmában rokonszenvenek és szeretetnek örvendő államügyész, ki már volt egy izben N.-Beeskereken, a királyi ügyész vendégszerető hazáját szórakozására a kitünő házigazda által meghívott díszes vendégkoszoru körében kellemes órákat töltött A főállamügyész szerdán hagyta el városunkat.

* **Agoston napja.** Augusztus hó 28-án tartották az Agostonok névnapjukat, melyen mint városunk több előkelő polgárának névünnepe számosan jelentek meg a barátok és tisztelők kifejezni szerencsekívánataikat. Mi lapunk útján adunk kifejezést azon őszinte kívánatainknak, hogy az összes Agostonokat az ur isten éltesse még sokáig a közügy díszére, a haza javára, szeretett családjaik boldogítására!

* **Bucus és névnap Elleméren.** Augusztus hó 28-án volt a szent Agoston napja bucus Elleméren, melyre a vidékről sőt városunkból is többen rándultak ki ezen alkalommal. Ugyane napon tartotta Dániel Augusztu urhölgy ő nagysága nevenapját. Felhívhatatlan emlékü alispánunk, Dániel János

vi ani-
rkesztő
ez idő
Becke-
ügyi.
ét
yülvész
resebb,
eszik,
csuda
ni szent
és érde-
lőségos
fedezé-
m a bi-
meg-
a kelt.
a azon
lják el
akodási
y üres
nálhas-
vitor-
int ma-
i német
y előre
többek-
100 fot.
pénzre
mellett
nincs is,
magával.
ígéret
ék, nap-
hagyva
itt kez-
hogy 3
ak haza
bb bocs-
ar írva,
ag nem
nek nem
nőkének
knak a
at szívén
erélyes
hogy a
a került.
pénzek
rség is,
Farkas
gyóntató
lébáno-
F. S.
ay Jenő.
obb napi
ombaton
sunknak
főgyész
ügyész-
megvizi-
és pon-
ek adott
b, mikor
alfőnöke
Piu ko-
kedves,
rokon-
állam-
beckere-
házánál
tal meg-
en kelle-
szerdán
bó 28 án
t, melyen
nak név-
barátok
ánataikat.
est azon
eg összes
eg sokáig
szeretett
ren. Au-
ston napi
l söt vá-
zen alka-
aniel Au-
ppját. Fe-
iel János

vidám napokat oly gyakorta átéltem emlí-
kastély vendégszerető falai közt diszes ven-
dégkoszoru jelent meg, kik a legvidámabb
hangulatban ünnepelték a kitünő háziasz-
szony, a nemes szívű honleány névnapját.
* **Felhívás.** Torontál megye községi és
körjegyzőihez! A magyar országos központi
egylet f. évi szeptember hó 25-én Buda-
pesten tartandó közgyűlésének, az országos
jegyzői árvaaház javára megyénk területén
eszközölt gyűjtések eredményéről jelentést
tenni köteleztetvén, felkérem mind azon
kartársaimat kik gyűjtő ivatek eddigéig be-
nem adták, miként azokat legfeljebb f. évi
szeptember hó 10-ig hozzám beküldeni szí-
veskedjenek. Egyben felkérem egyetünk
mind azon rendes tagjait kik egyleti tag-
díjakkal a múlt évről hátralékban maradtak,
ugy a f. évi tagdíjat be nem fizették, hogy
tartozásukat okvetlenül és mielőbb az egyleti
pénztárnokhoz Nagy-Tószegre beküldeni szí-
veskedjenek. Ez annál is szükségesebb, mivel
külömben egyetünk vállalt kötelezettségeit
teljesíteni képtelen leend. Bega-Szt.-Györ-
gyön, 1889. évi augusztus hó 29-én. Kartársi
üdvözléssel: Schiller Lipót, egyt. elnök.

* **Halálozás.** Kirer Mihály nagy-kikindai
ügyvéd folyó évi augusztus hó 27-én
munkás élete 41-ik évében rövid szenvedés
után szívszéhhüdes következtében meghalt.
Temetése 29-én ment végbe nagyszámu
barátjai és tisztelői jelenlétében. Béke
hamvaira!

* **Halálozás.** Isztrát Simon, megyénk
első alszámvevőjét súlyos csapás érte a
mennyiben 9 éves fiacskája, Szilárd, a más-
odik osztály legkitünőbb tanulója, jobb létre
szenderült. Az oly korán Isteben boldogult
lélek a legnagyobb gyermeki gyengédséggel
ragaszkodott édes szüleihez, kik őt viszont
mint legdrágább ékességüket őrzik. Nyu-
godjék békében!

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, kik
a felebaráti szeretet által ösztönözve, és
felejtethet, hön szeretett fiunk, Isztrát Szil-
lárd temetése alkalmával neki e földi utolsó
útján a végtiszteletet megadták, és minket e
pótolhatlan veszteség fölött vigasztaltak, fo-
gadják ez uton is hálás és legfőbb kö-
szönetünket. Isztrát Simon és Isztrát Mileva.

* **A franczöldi idei lövésznyilvánítás.** Folyó évi
szeptember hó 8-án, esős idő beálltával pedig
15-én délután 4 órakor fog megtartani.

Meghívó. N.-Beckerek, 1889. évi szeptem-
ber hó 8-án vasárnap a Calvintéren, népkertben és a kaszinó összes termeiben
rendezendő ének, zenehangverseny és tánc-
mulatságra N.-Beckerek város és vidéki
u. é. közönségét mely tisztelettel meghívja
az ünnepélyt rendező bizottság. Sorrend:
1. Délelőtt fél 11 órakor a helybeli dalár-
dák összejövetele a községi iskola nagy ter-
mében. 2. Délelőtt 11 órakor Egyházi ének
a Calvintéren (és a torony csillag elhelye-
zése). 3. Délelőtt, Egyházi beszéd, tartja:
Szalay József reform. lelkész. 4. Délelőtt,
Hymnus, Kölcseytől, együttesen éneklő a
n.-beckereki dalárda, szerb-egyházi dalárda
és a munkás-képző dalárda. — 5. Délután
3—4 óráig térzene a kaszinó előtti téren. 6.
Délután 4—7 óráig séta-hangverseny a nép-
kertben Suppé, Verdi, Beriot, Strauss stb.
operáiból, továbbá magyar népdalok, indu-
lók stb. kedvelt zeneszerzemények gyűjté-
ményeiből, együttesen előadja a helybeli és
az ó-becsei zenekar. (Ugyanitt a kisorsol-
andó nyeregménytárgyak is megtekinthetők.)
7. Délután 6 órakor léggömb felbocsátása a
népkertben. 8. Este 7—8 óráig (szünet). Elő-
készsületek a hangversenyhez. 9. Este 8 ó-
ráig hangverseny. Műsor: I. Prolog, irta Lauka G.
ur, szavalja a szerző. II. Thern K. Győzelmi
dal, éneklő a „N. Beckereki Dalárda“. III.
Jókai: Szigetvári vértanúk, I. felvonás 5-ik
jelenése, szavalja: Schiller Irma k. a. IV.
férfikar, éneklő a n.-beckereki szerb-egyházi
dalárda. V. Angyal és ördög, költemény,
irta Szász Károly, szavalja: Kuss Gizella k.
a. VI. Dürner, Sturmbeschwörung, éneklő a
munkás-képző dalárda. VII. Szeget szeggel,
humorisztikus költemény Petőfi Sándortól,
előadja: Boóthy I. ur. VIII. Allegorikai kép-
let, miközben a Hymnus éneklő a helybeli
három dalárda-egylet. 10. 9 órakor nagy
tűzijáték a kaszinó udvarán. 11. Fél 10 óra-
kor táncmulatság a kaszinó nagy termében.
Belépti jegyek délután 3—7 óráig szemé-
lyenkint 20 kr., gyermekek részére 10 kr.,
este 7 óratól továbbá személyenkint 1 frt,
családjegy 3 frt. Jegyek d. u. 3 óratól a
kaszinó udvarán levő pénztárnál válthatók.
A bejárat, valamint a nézőter és színpad
rendkívüli diszes kiállításáról gondoskodik
a rendezőség. Ezen estély után befolyandó
tisztta jövedelem a reform. egyház javára
fordítatik. Felülfizetések hirlapilag nyug-
tázva, köszönettel fogadtatnak.

* **Műkedvelői előadás Gyérett.** Bobdai
Gyertyánffy László ur születésének évfordu-
lója alkalmából f. évi augusztus hó 29-én
műkedvelői előadás tartott Gyéren a családi
kastélyban. Az előadás rendkívül sikerült;
a szereplők jól átgondolt művészi játéka
zajos hatást keltett a nagy számu jelenvol-

aknál. Elő adták „Cravachon örnagy“
című vigjátékot, Labichtól. E kaczagató
vigjáték személyeit következő műkedvelők
adták elő fényes sikerrel, nagy hatással:
Cravachon örnagy. váraparancsnok Serli
Sándor ur, Olympe leányát Vécsey Kamilla
kisasszony játszta meglepő művészi tökélyel,
Amelie szerepe Gyertyánffy Margit k. a.
kezeiben nagyszerű volt, Dervierest ifj. Gyer-
tyánffy László ur személyesítette. Az ösz-
játék meglepően sikerült. A második darab
Des Roseaux „Az egerke“ című csinos
vigjátéka volt. Bertha szerepét Gyertyánffy
Lolla k. a. játszta oly szépen, oly fényes
eredményel, hogy műkedvelőtől ritkán
ily művészi játékot látni. Albinos ügyvéd
jobb személyesítőt Gyertyánffy Jenő urnál
alig találhat. Az „egyhang“ szerepét Gyer-
tyánffy Andor ur adta. Előadás után két
tableaux mutattak be. „Az első szerelem“
címűt, melyben Gyertyánffy Margit k. a.,
Gyertyánffy Andor ur, és ifj. Gyertyánffy
László ur működtek közre. „A kártya büvész“
szereplői: Vécsey Kamilla k. a., Gyertyánffy
Lolla k. a., Gyertyánffy Miczi k. a., Avender
Marcsa k. a., ifj. Gyertyánffy László ur, és
Moré k. a. voltak. Az előadás fényes sikere
a szereplők gyönyörű művészi játékaiknak
eredménye: a hallgató közönség nem is fu-
karkodott tetszés nyilvánítása kifejezésével
jutalmazni a műkedvelők szép játékát. Elő-
adás után fényes estély volt a vendégszerető
házi ur termeiben.

* **Időjárás.** Már a mi időjárásunk olyan,
hol a végletegek találkoznak. A szörnyű
forróságra pár nap óta hideg zimankós idő
következett. Majd az eső zuhog egy ideig,
majd hideg szél süvölt át utcáinkon, hol
pedig mind a kettő rémitgeti a tüzelőfát
még be nem szerzett családapákat. Az „über-
eziherek“ már kikérültek a szekrényekből
és a zálogházból, s uton utfélen a hideg
széles időben rohanva siető esernyős ala-
kokkal találkozik az ember, kik most egy
világért meg nem állnának egy kis pletykára.
Pedig a meleg időben . . . . . No de erről
hallgassunk! Nem is csoda, mikor olyan át-
között dolog is létezik a világon, a minek
becsületes magyar neve: „czug!“ Ez a ret-
tenetesen udvariatlan valami kiméletlenül
megzörgeti az aguló ifjak velőden esontját,
s ugy hasogatja madárczombjaikat, hogy csak
ugy sziszegnek fájdalmukban. — A jó isten
soha sem tud ennek a mai szeszélyes em-
berfajnak eleget tenni. Ha meleg van: az is
baj; ha hideg van: az is baj! Nem ma-
radna már egyéb hátra, mint a nyár mele-
gét a tél hidegével valami még csak felfe-
dezendő valamiben úgy összekavarni, mint
a tejet szokták a kávéval és egész esztendőn
keresztül ezt az összekevert valamit kellene
a szeszélyes embereknek élvezni. Fogadok,
hogy akkor meg ez nem tetsz-ne nekik.
Hiszen unalmas egyhangu lenne! Már pedig
attól jobban irtóznak, mint nyáron a nap
égető sugaraitól, télen a zuzmaros metsző
hidegtől!

* **Tüzeset.** Augusztus hó 24-én Fischer és
Lövi pusztáján tűz ütött ki, mely alkalom-
mal több kazal takarmány esett a lángok
áldozatául. Derék tűzoltóink a nagy távol-
ságra fekvő pusztára már csak a pusztító
elem rémes munkájának beféjezte után értek
ki. Minthogy az óltási munkálatok már tel-
jesen fölöslegesek voltak, éjjeli vigyázó ör-
séget hagyva künn a pusztán, visszatértek
a városba. A kár nem nagy, s amint érte-
sültünk, biztosítva voltak a leégett kazalok.

* **Örvedetes irodalmi jelenség,** hogy
a „Magyar Szemle“ pályázatai számra néve
teljes sikert arattak, a mennyiben a költe-
ményre 57, a humoros beszélyekre pedig
13 pályamű érkezett és a bírálók jelentése
szerint a szellemi siker is teljes lesz, mert
a pályázók közt több kitünő mű van. A
„Magyar Szemle“ különben is mint szépiro-
dalmi hetilap páratlan erővel és gyorsasággal
emelkedett a legmagasabb irodalmi színvo-
nalra. Rudnyánszky Gyula szerkeszti oly gaz-
dag tartalommal és oly érdekesen, hogy min-
denkinek melegen ajánlhatjuk, annál inkább
mert e lap házagot pótol, kiadó tulajdonosa
Kaczvinszky Lajos pedig szívesen küld
mutatványszámokat ingyen és bérmentve.
A „Magyar Szemle“ ára negyedévre 1 frt
50 kr. Az előfizetések Budapest, VI. ker.
uj-utca 14. sz. alatt a „Magyar Szemle“ ki-
adóhivatalába küldendők.

* **Uj lap Nagy-Károlyban.** Az ev. ref.
közpapság ugyszólván az egész országban
súlyos anyagi helyzettel küzd; minden fel-
szólalásaik, kérelmük a felsőbb hatóságnál
alig vétetik figyelembe. Ez állapotok meg-
változtatására törekszik az uj lap, melynek
első száma szeptember 5-én jelenik meg s

azon tul minden csütörtökön. Felelős szer-
kesztője Péntek Ferencz érszentkirályi ev.
ref. lelkész. kiadója Seper Kajetán nagy
károlyi nyomdatulajdonos. A lap czime:
„Közpapak Lapja“ (a magyarországi reform-
átus közpapság közlönye.) Előfizetési ára
4 frt, mely összeg a kiadóhoz Nagy-Károlyba
küldendő. A lap szellemi részét illető köz-
lemények Érszentkirályra (u. p. Kr.-Daróc)
küldendők. A mutatványszámok Magyar-
ország összes ref. lelkései hivatalainak három
hétén át megküldetnek.

* **Iskolai értesítés.** A helybeli községi
népiskolánál a 6—12, illetve 13—15
éves tankötelesek beiratása f. évi szeptem-
ber hó 2., 3. és 4-én délelőtt 8—12. dél-
után pedig 3—5. eszközöltetnek. Tandij 2 frt.
Beiratási s értesítődij 45 kr. A szegények
a tandij fizetés alól felmentetnek. Felhivat-
nak a szülők, gyámok, hogy tanköteles gyer-
mekeiket a fenti napokon okvetlen beirassák,
mert a később jelentkezők a törvény értel-
mében büntetetté fognak! Az iskolaszék.

* **A helybeli ipar- és kereskedelmi**
iskolánál a beiratások f. évi szeptember
hó 8-án délután 3—5, szeptember 9. és
10-én este 5—7 eszközöltetnek a községi
népiskola I emeletén levő igazgatói irodá-
ban. Tandij az ipariskolában 1 frt, a keres-
kedelmi iskolában 6 frt, mely összeg T.
Blum Sándor gondnok urnál f. évi szeptem-
ber hó 10-ig fűszerkereskedésében nap-
onként fizethető. Az ipar- és kereskedelmi
iskolai bizottság.

* **Iskolai hirdetés.** A t. cz. szülők és
gyámok tisztelettel értesítetnek, hogy a be-
iratások az 1889—90-iki tanévre a Miasz-
sonyunkról nevezett iskolánövérkek vezetése
alatt álló nagy-beckereki róm. kath. intézet-
beli, magán és népis olában szeptember 2.,
3. és 4-én, délelőtt 9—12, délután 3—5 óráig
a zárdapületeben tartatnak. — Szept. 5-én
pedig reggeli 9 órakor az ünnepélyes „Veni
sanctus“ a pléb. templomban megtartatik,
mely után az előadások kezdődnek. Nagy-
Beckerek, 1889. aug. 20. Az igazgatóság.

* **Iskolai hirdetés a nagy-kikindai m.**
kir. állami felső leányiskolának. 1. A jövő
tanév 1889-ik évi szeptember hó 1-én veszi
kezdetét. 2. A tanulók felvétele szeptember
1-től bezárólag szeptember 5-ig tart. A föl-
vételre kitűzött nap után három napig csak
igazolandó alapos okoknál fogva, ezentul
rendkívüli esetben, magasabb engedélyvel
vehetőek fel a növendékek az igazgatótól
által. 3. A beiratás mindenkor délelőtt 7—12
óra között az áll. felső leányiskola I. oszt.
termében történik. 4. Azon növendék, ki
egy, vagy legfőbb két tantárgyból elégtelen
osztályzatot nyert, a következő év elején
ezen tantárgykból a tanító testület és a
gondnokság egy vagy két tagja előtt javító
vizsgálatra jelentkezhetik; az olyan tanuló-
val pedig, ki több mint két tantárgyból
kapott elégtelen osztályzatot, osztályát a
gondnokság minden esetre ismételteti. 5. A
javító, pótvizsgálatok a tanév kezdetén a
beiratásra kitűzött napokon d. u. 2 órakor
tehetőek le. 6. Az I. osztályba csak oly ta-
nulók vétetnek fel, (a körülményeknél fogva),
kik az elemi 4. osztályt jó sikerrel végez-
ték és arról bizonyítványt mutatnak fel,
továbbá 10-ik éviüket betöltötték, mi kel-
esztelvével vagy hiteles születési bizonyít-
ványnyal igazolandó. 7. A II-ik osztályba
csak olyan legalább 11 éves leányok vétet-
nek fel, kik a felvételi vizsgálaton kimutat-
ják, hogy mindazt elsajátították, mit a felső
leányiskola I. osztályában tanultak volna.
8. Minden tanuló személyesen szülei vagy
gyámja, illetve annak megbízottjával tartozik
a felvételre jelentkezni. 9. A ministeri uta-
sítás II. fejezetének 23. §-a értelmében a
tandij egész évre 5 frt és a beiratási díj
50 kr. Összesen 5 frt 50 kr. Ezenkívül évi
értesítői illeték 50 kr. 10. Szegénysorsu
növendékeknek a népisk. törvény 51 §-a
értelmében a tandij a nm. vall. és közokt.
m. kir. Minister ur által elengedtetik. A
tandij elengedéseért folyamodók, kérvényei-
ket a községi előjáróság által hitelesen ki-
állított szegénységi bizonyítványt mellékle-
tével a felvétel alkalmával az igazgatóságnál
tartoznak benyújtani. Nagy-Kikindán 1889.
junius 29-én. A m. kir. áll. felső leányisk.
igazgatósága.

* **Megkergetett végrehajtók.** A „Felső
Torontál“ban olvassuk, hogy Mokrin köz-
ségében a kiküldött állami végrehajtó a nap-
okban a községi végrehajtóval és más
községi közegekkel exekválmi ment egy
gazdához. A gazda nem volt otthon, hanem
a felesége az otthon volt, a ki nem épen
kellő udvariassággal fogadta a vendégeket,

kezeben lóházza egy rozsdás fejszét. Mikor
pedig a végrehajtó előadta jövetelük czélját,
furiaként csapdosott fejszéjével, míg végre si-
került azt az egyik községi pandurnak ki-
csavarni kezéből. Hanem a jó asszony erre
egy természetes husángot kapott fel, s végig-
huzott az egyik végrehajtó testén, mire az
egész társaság kocsira ugrálva elmenekült.
A kedélyes asszonyt a n.-kikindai törvény-
szék meginválta, hogy egy kis üléssel le-
csillapítsa fellázadt véréit.

* **Uj művelet.** Tekintetes Szerkesztő
ur! Becses lapjának e f. évi 33. számában
a „Hirharang“ rovatban közli, hogy Nagy-
Beckerek város egyik jeles matematikusa
feltalált egy műveletet, melylyel a nők élet-
korát ki lehet csalni. Létezik azonban egy
ilyen találmány már rég óta s mi több meg-
sokkal pontosabb, mert még a születés nap-
ját is pontosan ki lehet számítani. — Kérem
csak a következő műveletet megtejtetni:
Születés napja szorozva ötvennel, hozzáadva
egyed a eredmény szorozva kettővel, hozzá-
adva százszáz huszonháromat hozzáadva azon
hó száma melyben születet, az eredmény
szorozva százszázal, hozzáadva negyvenötöt,
hozzáadva a születési év száma és az ered-
ményből levonandó Tizennégyezer három száz
negyvenöt (14345) most az eredményből
vágjon le a két utolsó számot — az lesz
az illetőnek születési év száma, a követ-
kező két szám lesz a hó szám és megmeg-
maradt egy vagy két szám lesz a születés
napja. Ha például valaki 1860. évi novem-
ber hó 15-én született, akkor következő ered-
mény lesz.

15.50
750+1
751.2
1502+123
1625+11
1636.100
163600+45
163645+1860
165505—14345
151160

15 (nap) 11 (hó) 1860 (év)
Kelt Német-Nagy-Szent-Miklós, 1889. évi
augusztus hó 28. Götz Jakab, községi irnok.

* **Külső használatra.** Testrészek fájdal-
mai, csuzos és közsvényes bajok és minden-
nemű gyuladások a „Moll-féle francia bors-
szesz“szel gyógyíthatnak biztos sikerrel.
Egy üveg ára 90 kr. Szétküldés naponkint
utánvétellel Moll A. gyógyszerész és cs. k.
udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. A
vidéki gyógyszerüzletekben és anyagkereske-
désekben határosítottan Moll-féle készítmény
kerendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

Felelős szerkesztő: **Lauka Gusztáv.**

VASUTÜGYEK.
(Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság.)

Osztr.-magy.-svajcz-délbadieni kötelek. —
Az osztr.-magy.-svajcz-délbadieni kötelek díj-
szabás III. rész 2. füzeté (gabona stb. ki-
vételes díjzabás) melynek megjelenése f.
évi szeptember hó 1-jével való érvényes-
séggel hirdettetett ki, csak f. évi október hó
1-jével fog életbe lépni.

Délnémet vasuti kötelek. — A délnémet
köteleki díjzabás II. részéhez (általános fü-
zet) az I. pótlék f. é. augusztus 15-én lépett
életbe.

Ez utóbbi az üzleti szabályzat 51. §. (vám
és adó-szabályzatok) és az 54. §. (utánvétel
és díjjutalékok) póthatatózományainak kieg-
sítését tartalmazza.

Jelen pótlék példányai a részes vasutak-
nál megszerezhetőek.

Osztrák-magyar-bajor vasuti kötelek. —
Az osztrák-magyar-bajor köteleki díjzabás
III. rész 2. füzeté (gabona stb. kivételes
díjzabás) melynek megjelenése f. é. szeptem-
ber hó 1-jével való érvényességgel hird-
detetett ki, csak f. évi október hó 1-jével
fog életbe lépni.

Német-osztr. magy. tengeri kikötő kötelek ;
forgalom Magyarországgal. — A folyó évi
október hó 1-vel a köteleki díjzabás II.
rész 3. füzetéhez a XVI. pótlék lép érvénybe,
mely pótlék

1. a különös határozmányok módosítását,
2. az állomási nevek kiegészítését,
3. a 2. sz. kivételes díjzabás elnevezésé-
nek megváltoztatását,
4. a gabona számára fenálló 4-a és 4-b
sz. kivételes díjzabás új díjtételeit és végre
5. a díjzabás I. részének kiegészítését
tartalmazza.

Ezen pótlék példányai a köteleki vasu-
tárnál megszerezhetőek lesznek.

NYILTTÉR.
(Az e rovat alatt közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.)

Az egyet. orvostudományok tudora
dr. Kovács I.
nő- és gyermek-gyógyász, gégeész,
rendel 2—4
lakása ideiglenesen:
Főutca Freund-fele ház.
(269—62)

8625. sz. kig. 1889. (281-3.2)

Pályázat.

Torontálmegyébe t. kanizsai járásba iktatott Szőregyh községében üresedésbe jött községi bábai állomásra, mely f. évi szeptember 10-én választás útján be fog tölteni, a pályázat ezennel hirdettetik.

Ezen állomás évi 120 frt és a szabályrendeletben engedélyezett díjazással van javadalmazva.

Látogatási díj: Földes gazdánál 1 frt, házasszelleknél 50 kr., házatlan szelleknél 20 kr. Az egészen szegényeknek pedig ingyen tartozik működni.

Miről pályázni óhajtok azzal értesítenek, hogy törvényszerűleg felszerelt kérvényeiket ezen főszolgabíró-sághoz f. évi szeptember hó 9-ig betérjesszék.

Török-Kanizsa, 1889 augusztus 19.

Issekutz Antal.
főszolgabíró.

485. sz. 1889. (282-1.1)

Meghívó.

A „Támisác szabályozó és belvízvezető társulat“

évi közgyűlését

f. é. szeptember hó 18-án délelőtti 11 órakor Párdányban, Német-Párdány község házában tartja, melyre a t. társulati tagok és pedig a nagybirtokosok külön, a kisebb birtokosok községük előjárói útján ezennel tisztelettel meghívattak.

A tárgysorozat a következő:

1. A nagyméltóságú közmunka és közlekedésügyi m. k. ministeriumnak 21760.-1889. számú magas leirata, mely szerint az alapszabályok 21. §-nak módosítása jóvá hagyott.

2. A nm. közmunka és közlekedésügyi m. k. ministeriumnak 434.-1889. számú magas leiratának bemutatása, mely szerint az 1889. évi költségeloirányzat jóváhagyva lett.

3. Társulati igazgatónak jelentése, a társulat 1888. évi működéséről.

4. Az 1888. évről szóló társulati számadának tárgyalása.

5. A társulati 1890. évre szóló költség eloirányzatnak megállapítása.

6. Társulati igazgatónak jelentése az árterfejlés elleni felszólamlások elintézésének miben léte iránt.

7. A társulati választmányának indítványa, az árterfejlés tovább vitele tekintetében.

8. Társulati választmányának indítványa a meglévő kölcsönnek convertálása iránt.

9. Szerb-Módos községnek átírata a Keresztes-szerb-módosai hid felépítése iránt és az erre hozott választmányi határozat.

10. I. választmányi tagnak megválasztása.

11. Egy számvizsgáló bizottsági tagnak választása.

Kelt Párdányban, 1889. évi aug. 21-én.

Társulati elnök megbízásából:
Petrikovits Robert.
társ. igazgató.

Ad 1408. szhoz 1889. (385-1.1)

Árlejtési hirdetmény.

A megye tekintetes alispáni hivatala folyó évi július 31-én 23632. szám alatt kelt rendelettel a Fekete tó és Valkány közötti téglá aranka hid tatarozását elrendelvé, a zár ajánlati versenytárgyalás alulirt építészeti hivatal helyiségében 1889. évi szeptember hó 12-én délelőtti 10 órakor fog megtartatni.

Az arra engedélyezett költség összeg 1297 frt 27 kr.

Vállalkozni szándékozók, azon értesítéssel hivatnak meg, miszerint ezen versenytárgyalásra 5%-os bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat az árlejtést megelőző nap azaz szeptember hó 11-én délelőtti 12 óráig Torontálmegyé alispánjához nyujtsák be. E határidőn túl beérkező ajánlatok felbontatlanul fognak illetőknek visszaadatni.

Az ajánlatban a fenti költségből teendő %-os árelengedés számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Az ajánlatban határozottan kiteendő, hogy ajánlkozó az építés helyi körülményeit, az építési feltételeket és műszerelvényeket stb. teljesen ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti.

A végbeviendő munkát előmérte és költségvetése általános és részletes építési feltételek és a szerződés mintája a helybeli kir. építészeti hivatalnál a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Nagy-Beeskereken, 1889. augusztus hó 26-án. — Torontálmegyé magy. királyi államépítészeti hivatal.

Nincs többé fogfájás!! Önnyen vérző beteg és gyuladt foghúst gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését meggátolja; a szájbüzt azonnal megszünteti naponta használnál.

cs. és k. udv. fogorvos és udv. szállító, valódi **Dr. POPP** világhírű **Anatherin SZÁJVIZE** kétszer oly nagy palackokban mint eddig. Ezzel egyidejűleg alkalmazandó **Dr. Popp fogpasztája**, mely a fogak r folyton egészen és szép állapotban tartja.

Dr. Popp, Anatherin fogpasztája, mely a legjobb és legfinomabb szert a fogak tisztán tartására és a foghús megerősítésére.

Dr. Popp fogpora, ragyogó fehérseű fogak t. kölcsönöz anélkül, hogy mint más fogporok a fogak zomancát megsértené.

Dr. Popp növényzappana, a legjobb gyógyipipere-zappann, mindennemű bőrkütsék ellen és különösen: rüdkkhoz.

Dr. Popp napraforgó Vénusz zappanna (nem glycerin). A legújabb és a legfinomabb divatpipere zappannok. A hirt várszonyfomná teszik. (386*—12.7)

Arak: Anatherin-szájviz 50 kr., 1 frt és 1 frt 40 kr., Anatherin fogpasztá tégelyben 1 frt 22 kr., Aromatikus fogpasztá 35 kr., Fogpor dobozban 63 kr., Növényzappann 30 kr., Napraforgó-zappann 40 kr., Vénusz zappann 50 kr. E szerek kaphatók Nagy-Beeskereken: Kellner J., Menzler L., Kovács S. gyógyszerészeknél, Kókits A. F., Weisz H. és Deutsch M. kereskedőknél.

Orvosi vélemény.

Alulírottak több éven át alkalmá volt, úgy saját magán, mint pacienseinél meggyőződni arról, hogy dr. Popp udvari fogorvos Anatherin-szájvize minden más létező hasonló szert minden kétségt ki zárólag felülmul, amennyiben nemcsak a száj kellemetlen szagát távolítja el, hanem a fogakat épségben tartja és a szájat teljesen konzerválja.

Dr. Schaffer Agost lovag.
orvos és a bécsi orvosi fakultás tagja

Drasche tanár Bécsben a valódi Anatherin-szájvizet a saját orvosi szakosztályában, a cs. kir. általános kórházban gyakorlatilag alkalmazta s ep oly csel szerűnek, mint jeles minőségűnek nyilvánította.

Hamisításoktól óvakodjunk!!

2933. kig. 1889. (266-3.3)

Pályázat.

Torontálmegye perjamosi járás, Sárafalvi körorvosi állomás megüresedvén, arra ezennel pályázat nyittatik.

A körhöz, melynek székhelye Sárafalva, még Szent-Péter, Szent-Péter-nemet és Egres községek tartoznak.

Évi fizetés 800 frt. A látogatási díjak Sárafalva községében nappal és éjjelre 40—40 kr. Egres községében nappal 40 kr., éjjel 80 kr. — Szent-Péter és Szent-Péter-nemet községekben nappal 20 kr., éjjel 30 kr. — Sárafalva községében a halottkémletért 20 kr.

A körorvos a kör minden községében rendszeren hetenként egyszer tartozik megjelenni, a hová a székhelyről az illető község által díj nélkül szállítatik.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy az 1876-ik évi XIV. t.-cz. 146. §-a és illetve az 1886. évi XXII. t.-cz. 73. §-a értelmében a szabályszerűen felszerelt kérvényüket e f. évi szeptember hó 9-éig e hivatalnál annál is inkább nyujt-

sák be, mert később érkezett kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

A választás a f. évi szeptember hó 10-én d. e. 9 órakor Sárafalva község házában fog megtartatni.

Perjámos 1889. évi augusztus hó 9-én.

Gyertyánffy,
szolgabíró.

A szülék figyelmébe!

Kutka Maria benlakással összekötött, Verseczen 28 év óta fenálló, nyilvánossági joggal ellátott magán leánynevelő tanintézetében a beiratások szeptember első napjaiban fognak megtartatni.

A több mint negyedszázados multtal dicsekedő tanintézet 4 elemi és 4 polgári osztályból áll, melyhez még egy ötödik magasabb osztály is csatoltatott, hol a növendékek a háztartás, ruhavarrás s egyéb a gyakorlati életben szükséges dolgokban nyernek oktatást. (276—2.2)

Az oktatást a polgári leányiskola osztályában a főreáliskola tanárai végzik.

A benlakó növendékek egy iskolai évre 290 forintot fizetnek, melyért teljes ellátást, gondos ápolást és az összes kötelezett tárgyaktól oktatást nyernek.

A tannyelv magyar és német. Különös gond fordítatik a francia nyelv és zenére is.

A felügyeletet 3. a növendékekkel együtt lakó okl. tanítónő végzi.

Levélbeli megkeresésre mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál

az intézet igazgatósága.

Groszmann Zsigmond
okl mérnöknek
műszaki irodájában
Nagy-Beeskereken

belvízlecsapolási, földmérési, tagosítási, nemkülönb a magasépítészeti körébe tartozó bármimű munkák utólagos és mérsékelt díjazás mellett elvállaltatnak. (107—26.23)

IRODA: Begasor, Sinkay-féle ház, a gőzhajózási ügynökség mellett.

FODOR MIHÁLY UTÓDAI
butorgyárak Budapesten.

Alapított 1851-ben.

Főüzlet
Budapest
V. Nádorutca
12. sz.

Fióküzlet
Budapest
VI. Andrássyut
9. sz.

Gyártelep:
Budapest, V., Zoltán-utca 11. szám.

Azon óhajunk által vezéreltetve, a mélyen tisztelt közönség igényeit minden tekintetben kielégíteni,

asztalos- és kárpitos-műhelyeinket tetemesen nagyítottuk a modern technika segédzsereivel ellátott ellátott és ez által versenyképességünket minden irányban emeltük. Butortelepeink kész **asztalos-, kárpitos- és díszítő-munkák** dus választékából álló **kiállítás** képeznek, melynek megtekintésére mindenkit tisztelettel meghívunk. Építve cégünk régi jó híre és tekintettel mérsékelt jutányos árainkra, ajánljuk magunkat a n. é. közönségnek egész menny-sszonyi kelengyék, teljes lakás-berendezések, szállók, fürdők, iskolák stb. elkészítésére a legegyszerűbbektől a legfinomabbakig és biztosítjuk a n. é. közönséget a legszolidabb és izlésteljesebb kivitelről. Mély tisztelettel

Fodor Mihály utódai
butorgyárosok.

(164—6.4)

"Zacherlin"

a legkitünőbb szer rovarok ellen!

Ezen kiszemelt különlegesség megsemmisíti meglepő erővel és gyorsasággal minden rovar lakások, konyhák és szállodákban, valamint házi állatainkon, istállókban, üvegházi növényeken és kertekben. Valódi csak eredeti üvegekben névalírás és védjeggyel. A mi nyitott papirokban eladatik, az sohasem „Zacherl-különlegesség“.

(211—6.5)

ZACHERL J., Bécs, Stadt, Goldschmiedgasse 2. sz.

Nagy-Beeskereken kapható a következő uraknál:

Bilitz János.	Kellner J. gyógyszer.	Prandell Rezső.	Ro'sa Béla.	Schlesinger G.
Haidegger Ödön.	Nack Gyula.	Pyrra J. E. Lázár.	Rosa Ignác.	Schnitzler L.

A környéki városokban, valamint vidéken a raktarak „Zacherlin-falragasz“ kifüggesztésével vannak jelölve.